

ORKESTER V HIŠI

V družini Bogdanovič imajo pravo glasbeno skupino. Mama Beni igra kitaro in po potrebi poprime tudi za harmoniko, sin Miroslav igra harmoniko ali klarinet, hči Nevenka igra harmoniko in včasih klavir, sin Uroš in hčerka Marinka pa melodiko ali harmoniko. Pod vodstvom mentorja tov. Vračka vadijo že štiri leta. Naštudirani imajo več kot sto skladb narodne in zabavne glasbe jugoslovanskih narodov.

Foto: MATJAŽ CANKAR

UČENCI V ISKRI

»Prekmalu konec delovne prakse«

Letos smo bili učenci osmege razreda osnovne šole Borisa Kidriča na delovni praksi v Iskri v Savskem naselju. Ker smo se prvič srečali z delom v tovarni, pri strojih, so nas naprej poučili o nevarnostih, o delovnem redu in disciplini. Seznanili so nas tudi z varnostnimi ukrepi in nam dali navodila v primeru nesreče.

Nekaj več smo tudi slišali o samoupravni organiziranosti delavcev. Zaradi vsega tega smo prvi dan delali le nekaj ur, za razliko od drugega dne, ko smo bili »pravi« delavci.

Delo v tovarni je serijsko in nikamor ne bi prišli, če bi vsak delavec delal vse. Tudi mi smo delali vsak le pri enem stroju, ki je izdeloval na ogrodje pritrjene plastične izolacijske ploščice, midva pa sva jih trgala z ogrodja.

Poskušala sva doseči normo. Povedali so nama, da je ta tri tisoč kosov na uro. Če sva trdo delala sva skupaj naredila le malo več od običajnega de-

lavca. Res pa je, da novega delavca prvi mesec ne plačujejo po normi. Ko me je hrbet že pošteno bolel sem se ozrl po delavkah. So njim tile nizki stolčki brez naslonjala kaj bolj udobni? Vse brez izjeme so delale. Ta vztrajnost in delovna vnema nama je obema dala misliti. Želela sva si prekiniti delo vsaj za pet minut, ampak nerodno nama je bilo kar vstati in nehati; saj seva šele začela!

Po malici naju je »rešil« mojster, ki naju je popeljal po tovarni. Pokazal nama je razne stroje, orisal poklice ljudi, ki na njih delajo, razložil mnoge stvari, odgovarjal na vprašanja. Videla sva strugarje, brusilce, orodjarje, rezkarje, galvanizerje, ličarje in druge, videla sva stroje, izdelke in podobne zanimive stvari.

Morda je neverjetno, pa je res: drugi dan nam je bilo ob dveh kar žal, da je prakse konec.

PAVLE POPOVIČ, 8. a

Srečanje posavskih upokojencev

Pel jim je kvintet Savski val, na harmoniko pa je igrala Pepca Blejč

V soboto, 26. decembra, je bilo na šoli Danile Kumar v Stožicah tradicionalno srečanje upokojencev ljubljanskega Posavja. Srečanje je pripravilo Društvo upokojencev Ljubljana - Posavje; udeležilo se ga je okoli 250 upokojencev, šolsko dvoranco so zasedli do zadnjega sedeža.

Za celovečerni program je poskrbel kvintet Savski val in njihova sodelovka Pepca Blejč s svojo harmoniko. Z lepo domačo pesmijo so navduševali navzoče in vnašali v srca starostnikov polno dobre volje in vedrega razpoloženja. Vmes pa je Pepca s harmoniko zaigrala poskočne melodije. Še tako zaspani se niso mogli ubraniti: zavrteli so se v ritmu priljubljenega valčka in poskočne polke.

To je bil lep večer za vse navzoče upokojence, posebno pa za vse tiste, ki so v svojem življenju močno osamljeni in zapuščeni ter zagrenjeni v svoji notranjosti. Ta blagodejni vetriček jim je prinesel toliko notranjega zadovoljstva in sreče, da človek, ki tega na lastni koži ne občuti, ne more dojeti.

V. Š.

»Skupaj smo odšli na malico«

V Elmi so skrbno pripravili proizvodno delo učencev

Na tovarniška vrata bodo potrkali učenci srednjega usmerjenega izobraževanja z namenom, da bi pomagali pri opravljanju proizvodnega dela. Kot v večini podjetij, so tudi v Elmi stekle priprave na to akcijo.

Ze pred koncem šolskega leta 1980/81 so se v povezavi s črnuško osnovno šolo dogovorili o sodelovanju pri izvajanju proizvodnega dela. In sicer so se domenili, da bi bila najbolj primerna oblika sodelovanja proizvodno delo organizirano za učence sedmih in osmih razredov.

Oboji naj bi bili v delovni organizaciji dva delovna dneva. V pozni jeseni pa so stekli dogovori o izvedbi proizvodnega dela še s šolami, ki izvajajo program srednjega usmerjenega izobraževanja. Te vzgojno izobraževalne organizacije so: Genter srednji šol Domžale, Tehniška srednja šola za strojništvo v Ljubljani, Elektrotehniška šola v Ljubljani, Zavod za rehabilitacijo invalidov v Kamniku in Gimnazija Vide Janežič s Poljan. Učenci omenjenih šol naj bi opravljali 10-dnevno proizvodno delo v TOZD Proizvodnja orodij in strojev, TOZD Proizvodnja Transformatorjev in TOZD Proizvodnja gospodinskih aparatov.

Istočasno naj bi bilo v vsaki TOZD toliko učencev, da bi delo lahko potekalo nemoteno, skupine pa bi štele dva, štiri, šest ali deset učencev.

Program proizvodnega dela je za vse učence sestavljen na osnovi učnega načrta za proizvodno delo in delovno prakso za elektro stroje oziroma kovinsko predelovalno industrijo, prilagojen pa je seveda možnostim in potrebam tovarne. Prvi dan v delovni organizaciji naj bi bil zgolj informativen in bi se odvijal v predavalnici približno 6 šolskih ur. Naslednje dneve bodo učenci delali v neposredni proizvodnji polnih 8 ur. Na delovnih mestih jim bodo stali ob strani mentorji, ljudje iz TOZD, ki imajo veliko delovnih izkušenj, ki so se še na seminarju dodatno usposobili za opravljanje mentorskih nalog.

Delavci skupnih služb naj bi učence v splošnem delu seznanili: z zgodovinskim razvojem OZD, z možnostmi izobraževanja in zaposlovanja, predstavili naj bi jim dejavnost DO in proizvodnih TOZD in prikazali vlogo družbeno-političnih organizacij v OZD in TOZD.

Seznanili jih bodo tudi z organiziranostjo varstva pri delu v OZD in TOZD, s skrbjo za okolje, varnostnimi pogoji ter s pravicami in obveznostmi.

Pred zaključkom splošnega dela naj bi si učenci ogledali proizvodne prostore.

Ze v šoli, to je pred prihodom na delo, bodo učenci seznanjeni z namenom proizvodnega dela, podpisali pa bodo tudi izjave o obveznostih v TOZD.

Prva skupina učencev osnovne šole Maksa Pečarja je bila na proizvodnem delu med 7. in 15. decembrom 1981. To so bili učenci osmih razredov, druga skupina, učenci sedmih razredov, pa v času od 21. do 29. decembra 1981.

Vtisi prvih »gostov« v Elmi so zelo ugodni. Na vprašanje:

● **Kaj ti je bilo v Elmi najbolj všeč?** je Gordana Kerin iz 7. b. odgovorila: »Najbolj všeč mi je bilo to, da smo skupaj odšli na malico, da smo se med delom lahko pogovarjali in prosto gibali, kar pa v šoli ni mogoče.«

● **Kako je potekal delovni dan? Si bil z doseženimi rezultati zadovoljen?**

Matija Lampič, 7. a: »Delal sem na montaži sesalnikov. Poskušal sem delati čim hitreje in čim bolje. Z doseženimi rezultati sem bil zelo zadovoljen, četudi mi norme ni uspelo doseči.«

● **Če bi imela možnost, kako bi organizirala proizvodno delo v tovarni?**

Marija Jalševc, 7. a: »Zdi se mi, da je dobro organizirano in tega programa ne bi spremenila.«

JANKA PETROVIČ

Lutkarji v tovarni magnetov

Skupina iz KS Brinje nastopa v šolah, vrtcih, domovih za ostarele in v delovnih kolektivih

V Iskrini tovarni magnetov v Stegnah smo srečali živahno skupino lutkarjev iz bežigradske krajevne skupnosti Brinje. Skupina dela že 5 let pod vodstvom Majde Severjeve, ki je umetniški vodja, organizator, režiser in še kaj v eni osebi. Prosili smo jo, naj kaj pove o delu in življenju te skupine.

»Saj pravzaprav takale skupina ni nič posebnega. Treba je le nekaj dobre volje in malce organizacijskih sposobnosti. Res da skupina ne nastane sama, vendar so me pri delu podprle vse organizacije v krajevni skupnosti, vsaj moralno. Tudi tovarne in obrtniki radi pomagajo.«

Imamo, na primer, pleskarja, ki nikoli ne vrže stran barv, ki mu ostanejo po škatlah in vedrih. To je vir naše »umetniške« dejavnosti. Pa tudi drugi obrtniki in tovarne v krajevni skupnosti radi pomagajo. Tu dobimo deske, tam stiropor, spet drugje peno in druge materiale. Le poiskati je treba

znati, saj v tovarnah radi ustrezajo.

Igrajo večinoma otroci iz višjih razredov osnovne šole, ko zrastejo, pridejo novi. Tako imamo kar lepo jedro mladih kulturnih amaterjev, ki v taki mladi krajevni skupnosti že nekaj pomenijo. Imamo svoj kotiček v prostorih krajevne skupnosti Brinje in tu vadimo

po dvakrat tedensko, izdelujejo svoje rekvizite in lutke.

Nastopamo pa veliko, po bežigradskih šolah, vrtcih, domovih ostarelih in tovarnah. Povsod nas radi vabijo, še ustreči ne moremo prav vsem.

Tudi s financami ni težav. Dobimo »dotacijo« 1000 din in tu in tam pade kak honorar v tovarnah. Pripomočke pa izdelamo sami. Mislim, da smo se stvari prav lotili, saj delo lepo teče,« je zaključila Majda Severjeva.

K. F.

ŠPORTNA REKREACIJA LANI IN LETOS

»Trimalo« je več kot sedem tisoč občanov

Kot je že nekaj let navada se šele s podelitvijo nagrad in priznanj končujejo vsa občinska trimska tekmovanja. Slovesna podelitev je bila letos 7. januarja v veliki dvorani Družbenega doma Stadion in lahko zapišemo, da je bila dvorana polna, saj si je komisija za športno rekreacijo pri ZTKO prizadevala, da so bili povabljeni vsi, ki tako ali drugače sodelujejo v športno rekreacijskem programu. Na prireditvi je bilo za leto 1981 podeljeno 70 pokalov in več kompletov medalj, prikazan pa je bil še Elanov reklamni film.

Navada je, da ob koncu leta potegnemo črto pod opravljenim delom ter ugotovimo, kaj je bilo narejenega, kaj od tega je bilo dobro in kaj slabo. Tudi v telesni kulturi se temu ne izognemo, saj nas uspešnost ali negativne analize pogosto postavijo na bolj realna tla, pa naj gre za vrhunski šport ali pa za množičnost in športno rekreacijo.

V tem zapisu se bomo bolj posvetili rezultatom, doseženim v množičnosti in rekreaciji, vendar se bomo v nekaterih točkah dotaknili tudi vrhunškega športa, ker obstajajo nekatere stične točke, ki bi se jih dalo primerjati. K temu razmišljanju nas iz dneva v dan spodbujajo vsa vabila na množične akcije, kakor tudi rekreacijska tekmovanja v obliki lig in turnirjev, ki jih zasledimo v vseh večjih in manjših krajih ter druge oblike rekreacijske vadbe, kot npr.: kolesarite z nami, tecite z nami, rekreacijsko streljanje, vadba v telovadnicah in trim kabinetih, Cooperjev test, tečaj plavanja in smučanja ter podobno. Mislimo, da že sedaj lahko ugotovimo, da kar zadeva množičnost in športno rekreacijo ni nobenega dvoma več, da sta se mnogo bolj razmahnili in razširili, medtem ko ostaja vrhunski šport nekako na istem mestu, če že ne nazadnje, kljub temu, da mu je bil namenjen levji delež telesnokulturnega

denarja v primerjavi s športno rekreacijo. Zastavlja se vprašanje, kako je v tem sodobnem življenju, ki ljudi peha za vedno večjimi ugodnostmi in prestižem, mogoče pridobiti v tako kratkem času takšno množico ljubiteljev telesnokulturne dejavnosti, od katere ni koristi, če gledamo nanjo zgolj pridobitniško. Tu se lahko ponovno vprašamo, kako vrhunski športniki oziroma tisti, ki naj bi to bili, gledajo na športno udejstvovanje. Za vse udeležence v športni rekreaciji lahko brez kakršnegakoli dvoma zapišemo, da je telesnokulturno udejstvovanje življenje, razvedrilno, zdravje, izkušnje in še marsikaj. Kolikokrat na vse to pomislijo vrhunski športniki? Bojimo se, da bolj poredko. Zato ne bi bilo napak, da bi bila razmejitev med vrhunskim športom, kakršnega si želimo in športno rekreacijo natančnejša, da se ne bi eni kot drugi velikokrat dopolnjevali ali celo mešali ter se imeli za nekaj kar niso, kot smo že prej pisali. To je bil nazadnje tudi cilj portoroških prizadevanj, ki pa so žal kaj kmalu zvodnela in so danes domala že pozabljena, saj se vsaj za Ljubljano z letošnjim letom spet predvideva v telesni kulturi nov »vozni red«, ki glede finančnih sredstev ponovno ne bo v prid množičnosti in športni rekreaciji, ki pa kljub temu nadaljujeta svoj zmagovit pohod.

Da pa tudi v športni rekreaciji je ni vse v najlepšem redu, predvsem organizirana rekreacija v delovnih kolektivih, pove naslednje razmišljanje: V času gospodarske stabilizacije, ko težimo za tem, da bi na vsakem koraku prihranili prav vsak dinar, smo marsikje zategnili pasove. Tako so se ponekod odpovedali zares vsemu nepotrebnemu, drugje pa so spet iz proračunov zelo nekritično črtali investicije v temeljni življenjski standard delavcev, s čimer so napravili stabilizaciji in skupnim prizadevanjem

po učinkovitejših rezultatih dela prav medvedjo uslugo.

Očitno je, da so slabo dojeti smisel stabilizacije in pričeli varčevati na popolnoma napačnem koncu, to je pri skrbi za delavca, od katerega se čedalje več zahteva. Seveda pa takih in podobnih primerov neosveščenosti oziroma neznanjavanja pomena zdravega načina življenja nikakor ne smemo posploševati, ker so se neke le lotili vprašanja učinkovitejšega dela in večje produktivnosti na pravem koncu. V takih in podobnih primerih pa seveda niso mogli mimo osnovnih potreb delavca, njegovega počutja, razpoloženja in s tem tudi njegove pripravljenosti, da bi se bolj zavihal rokave. Mislimo, da je iz trte zvito, kar trdijo nekatere delovne organizacije, da so delavci nezainteresirani za aktivno razvedrilno. Najbrž v teh primerih škriplje pri organizaciji rekreacije, saj bi težko verjeli, da so še danes med nami ljudje, ki jih rekreacijska aktivnost ne zanima. Poseben problem so organizatorji športne rekreacije, tako poklicani kot amaterski. Po pričakovanju njihova izobrazba ni najustreznejša, saj večina med njimi nima niti ustreznega tečaja, po drugi strani pa jih je občutno premalo, poleg tega tudi nimajo dovolj časa za šport, saj na delovnih mestih opravljajo povsem drugo delo. Velik problem predstavlja tudi izmensko delo, ki prepričuje množičnost in skupne akcije, organizatorji pa se pritožujejo tudi nad pomanjkanjem objektov.

Komisija za športno rekreacijo pri ZTKO Bežigrad si je tudi za letošnje leto zadala kar obsežen program dela, med ostalimi tudi spodbujanje delovnih kolektivov z več kot 500 zaposlenimi, da si čimprej omislijo poklicnega organizatorja aktivnega oddiha, kajti investicije v delavca so se še vedno dobro obrestovale. Druga večja naloga je akcija

»Iščemo najboljše KS v športni rekreaciji«, ki jo je sprožil Partizan Slovenije, katere osnovni namen je vzpodbuditi hitrejšega razvoja samoupravnih odnosov v telesni kulturi in da se na tej osnovi prispeva k uresničevanju ustavne funkcije KS v razvoju temeljnih oblik in vsebine športno rekreativnih dejavnosti in zadovoljevanja vsakočasnih potreb delovnih ljudi in občanov na tem področju. S tega stališča je naloga te akcije, da spodbudi vse družbene dejavnike v združenem delu in KS, da razvijejo organizacijske, programske kadrovske, materialne in druge pogoje za hitrejšo in uspešnejše približevanje športno rekreativnih dejavnosti najširšim slojem delovnih ljudi in občanov.

Naj na koncu zapišemo še nekaj podatkov o tekmovanjih, akcijah in drugih prireditvah v letu 1981. Organizirano je bilo 12 športno rekreativnih tekmovanj, katerih se je udeležilo nad 3000 tekmovalec, na akcijah telesnokulturnega minimuma (tecite z nami, kolesarite z nami, Cooperjev test, plavalni in smučarski tečaji ter rekreacijska vadba v telovadnicah), ki so potekale v obliki redne vadbe, pa je sodelovalo nad 2300 ljudi. V množičnih športno rekreativnih prireditvah, ki so imele namen preveriti telesno pripravljenost udeležencev, je sodelovalo nekaj nad 2000 ljudi, kar pomeni, da je v letu 1981 v programu komisije za športno rekreacijo pri ZTKO Bežigrad sodelovalo okoli 7300 rekreativcev.

Se en podatek je gotovo zanimiv, in sicer, da je bila v tekmovanju za pokal množičnosti pri moških ponovno uspešna delovna organizacija ČGP DE-LO, pri ženskah pa ELEKTROTEHNA, kar je brez dvoma velika zasluga športnih referentov v teh delovnih kolektivih.

BRANKO MIHELČIČ